

Uz sākumlapu>Tiesību akti un judikatūra>Valsts tiesību akti

Šī valsts ir pārejas procesā, lai izstātos no ES.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesentika atjaunināta oriģinālvalodas [en](#) versija. Mūsu tulkoņi pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Swipe to change

angļu

Valsts tiesību akti

Ziemeļīrija

Šajā vietnē ir sniegta informācija par tiesību sistēmu un juridiskajām datubāzēm Apvienotajā Karalistē, īpaši apskatot Ziemeļīrijas jurisdikciju.

Valodas versijai, kuru skatāties, nav oficiāla tulkojuma.

Šeit ir šī satura mašintulkojums. Tā mērķis ir tikai palīdzēt saprast, par ko ir teksts. Šīs lapas īpašnieks neuzņemas pilnīgi nekādu atbildību par šī mašintulkojuma kvalitāti.

-----latviešu-----bulgāruspāņučehuāņuvācuigauņugrieķufrancūhorvātuitāļulietuviešuungārumaltiešunīderlandiešupolu
portugāļurumāņuslovākuslovēņusomuzviedru

Tiesību avoti

Galvenie tiesību avoti Ziemeļīrijas jurisdikcijā ir šādi:

primārie leģislatīvie akti – tie ir Apvienotās Karalistes parlamenta akti un Ziemeļīrijas asamblejas akti. Dažus primāros leģislatīvos aktus attiecībā uz Ziemeļīriju ir pieņēmis monarhs padomes ietvaros kā Padomes rīkojumus (*Orders in Council*) (likumpamatoti instrumenti – *statutory instruments*);

Eiropas Savienības tiesību akti;

sekundārie (vai pakārtotie) leģislatīvie akti – tie ir Ziemeļīrijas likumpamatoti akti un likumpamatoti noteikumi. Pakārtotie leģislatīvie akti var būt arī administratīvi rīkojumi;

kopējās tiesības (*common law*), kas izstrādātas ar tiesu nolēmumiem.

Juridisko instrumentu veidi – apraksts

Primāros leģislatīvos aktus jeb **Parlamenta aktus** pieņem Apvienotās Karalistes parlaments Londonā, un tie var būt piemērojami visā Apvienotajā Karalistē vai jebkurā tās daļā. Apvienotās Karalistes parlaments ir arī apstiprinājis likumdošanas pilnvaru nodošanu decentralizētajiem parlamentiem un asamblejām, kas var pieņemt tādus primāros leģislatīvos aktus, kuri aptver ierobežotu loku jautājumu un kurus piemēro attiecīgajā jurisdikcijā. Primāros leģislatīvos aktus var izdot arī monarhs; šajā gadījumā tie ir Padomes rīkojumi, proklamācijas, galma apgādātāju iecelšana, karaliskie rīkojumi, noteikumi un patentvēstules. Sekundāros leģislatīvos aktus izdod, pamatojoties uz piešķirtu pilnvarojumu vai "Viņas Majestātes padomē" statusā (*Her Majesty in Council*), vai tos izdod ministrs, valdības struktūrvienība (ministrija), Ziemeļīrijas valdības vadītājs vai cita iestāde vai persona. Tos sauc arī par **deleģētajiem jeb pakārtotajiem leģislatīvajiem aktiem**, un tiesību aktu, ar ko piešķir pilnvaras, sauc par pilnvarojošo jeb pirmavota aktu. Sekundāro leģislatīvo aktu nosaukumi var būt dažādi, piemēram, padomē pieņemti rīkojumi (*Orders in Council*), noteikumi vai regulas; tos visus kopā var saukt par likumpamatotiem aktiem vai likumpamatotiem noteikumiem.

Ziemeļīrijā leģislatīvie akti ietver aktus (*acts*) vai likumus (*statutes*), kas var būt Apvienotās Karalistes Parlamenta akti, Ziemeļīrijas Parlamenta (1921.–1972. gads) vai Ziemeļīrijas asamblejas Belfāstā akti. Vairākos laikposmos decentralizētās valdības darbība Ziemeļīrijā tika pārtraukta, un liela daļa leģislatīvo aktu tika iekļauta "Padomē pieņemtos rīkojumos" (*Orders in Council*); tehniski tie ir sekundārie leģislatīvie akti, taču tos izmanto kā primāros leģislatīvos aktus. Leģislatīvie akti Ziemeļīrijā ietver arī "likumpamatotus noteikumus" – sekundāros jeb pakārtotos leģislatīvos aktus, ko izdod, pamatojoties uz Apvienotās Karalistes Parlamenta aktā, Padomes rīkojumā vai Ziemeļīrijas asamblejas aktā piešķirtajām pilnvarām.

Tiesības slēgt **starpautiskos līgumus** Apvienotās Karalistes vārdā ir piešķirtas Kronim, t. i., monarham, kurš rīkojas, pamatojoties uz Apvienotās Karalistes valdības padomēm. Apvienotās Karalistes Parlamentam nav formālas lomas līgumu slēgšanā, taču gadījumā, ja līgums rada nepieciešamību grozīt Apvienotās Karalistes leģislatīvos aktus vai piešķirt valsts līdzekļus, Parlaments par to balso parastajā kārtībā. Visu ES līgumu īstenošanai Apvienotajā Karalistē ir nepieciešami leģislatīvie akti, un tādēļ tos pārbauda parlaments. 2010. gada Konstitucionālās reformas un pārvaldības likuma (*Constitutional Reform and Governance Act 2010*) 20.-25. pants stājās spēkā 2010. gada 11. novembrī un paredz, ka līgumu nevar ratificēt, kamēr a) ministrs nav iesniedzis līguma kopiju Parlamentā, b) līgums nav publicēts un c) nav pagājuši 21 diena parlamenta sesijas laikā un neviena no parlamenta palātām nav lēmusi, ka līgumu nevajadzētu ratificēt.

Normu hierarhija

Ja ir kolīzijas starp dažādiem tiesību avotiem, galvenais forums šo kolīziju atrisināšanai ir tiesas. Tādējādi tiesas var atrisināt strīdus par leģislatīvo aktu interpretāciju. Taču, tā kā Apvienotajai Karalistei nav rakstveida konstitūcijas, nav iespējams tiesā apstrīdēt Parlamenta aktu, pamatojoties uz to, ka tas ir "nekonstitucionāls". **"Parlamenta suverenitātes" konstitucionālā doktrīna** paredz, ka Apvienotās Karalistes parlaments ir augstākā likumdevēja iestāde, jo tas var pieņemt un atcelt jebkuru leģislatīvo aktu, un neviena cita iestāde nedrīkst atcelt vai apšaubīt parlamenta akta spēkā esību.

Tomēr parlamenta suverenitātes doktrīnu ierobežo Apvienotās Karalistes dalība Eiropas Savienībā. Pamatojoties uz 1972. gada Eiropas Kopienų aktu, Eiropas Savienības tiesību akti veido daļu no Ziemeļīrijas tiesību aktiem. Valsts leģislatīvie akti pēc iespējas ir jāinterpretē tādā veidā, lai tie atbilstu ES tiesību aktiem.

1998. gada Cilvēktiesību akts, ar ko Apvienotās Karalistes likumos iekļāva Eiropas Cilvēktiesību konvenciju, piešķir tiesām papildu pilnvaras izvērtēt Parlamenta aktus. Valsts leģislatīvie akti pēc iespējas ir jāinterpretē saskaņā ar Konvencijā garantētajām tiesībām.

Tiesu nolēmumiem, jo īpaši pārsūdzības instances tiesu nolēmumiem, ir svarīga loma tiesību attīstībā. Tie ne tikai ietver autoritatīvus tiesas lēmumus par leģislatīvo aktu interpretāciju, bet arī veido pamatu **kopējām tiesībām** (*common law*), kas izriet no tiesu nolēmumiem jau izskatītās lietās (jeb tiesu prakses). Vispārīgais princips ir tāds, ka tiesām ir saistoši augstākas instances tiesu agrāk pieņemti nolēmumi. Attiecībā uz Eiropas Savienības tiesībām Eiropas Savienības Tiesa ir tiesa ar visaugstāko autoritāti. Tiesas lordi (*Law Lords*) Lordu palātā darbojas kā Apvienotās Karalistes augstākā tiesa; viņus nomainīja jauna Augstākā tiesa, kas sāka darbu 2009. gada 1. oktobrī. Esošie tiesas lordi kļuva par Augstākās tiesas pirmajiem tiesnešiem, bet vecākais tiesas lords kļuva par tās priekšsēdētāju.

Institucionālā sistēma

Instītūcijas, kas ir atbildīgas par tiesību normu pieņemšanu, un lēmumu pieņemšanas process

Primāros leģislatīvos aktus izstrādā Apvienotās Karalistes Parlaments Londonā. Pirms kāds **leģislatīva akta priekšlikums** (ko dēvē par likumprojektu – *Bill*) kļūst par Parlamenta aktu, tas ir jāapstiprina abās Parlamenta palātās: Pārstāvju palātā un Lordu palātā. Abās palātās likumprojektu caurskatīšana notiek vairākos posmos:

pirmais lasījums (oficiāla iepazīstināšana ar likumprojektu bez debatēm);

otrais lasījums (vispārējās debātes);

izskatīšana komitejā (sīka izpēte, debātes un grozījumi. Pārstāvju palātā šis posms parasti notiek Valsts likumprojektu komitejā);

ziņojums (iespēja iesniegt turpmākus grozījumus);

trešais lasījums (pēdējā iespēja debatēt; Lordu palātā var veikt grozījumus).

Kad likumprojekts ir izgājis visus posmus abās palātās, tas tiek nosūtīts tai palātai, kura to ir ierosinājusi, lai tā izskatītu otras palātas ierosinātos grozījumus. Abām palātām ir jāvienojas par galīgo tekstu. Likumprojektu vairākas reizes var nosūtīt no vienas palātas otrai, līdz tiek panākta vienošanās par katru vārdu likumprojektā. Kad vienošanās ir panākta, likumprojektu iesniedz monarham, lai saņemtu viņa piekrišanu.

Ziemeļīrijas asamblejā notiek līdzīgs process (iepazīstināšana ar likumprojektu, izskatīšana, debātes un balsošana), lai gan asamblejā ir tikai viena palāta.

Ministri, komitejas un atsevišķi asamblejas locekļi var ierosināt likumprojektu un iesniegt to asamblejas priekšsēdētājam izskatīšanai asamblejā. Ja priekšsēdētājs piekrīt, ka attiecīgie priekšlikumi ietilpst asamblejas kompetencē, šo likumprojektu apspriež palātā. Pēc tam to nosūta attiecīgajai komisijai, lai tā rūpīgi izskatītu šo likumprojektu. Komisija nosūta asamblejai savu atzinumu, kas ļauj asamblejas locekļiem izskatīt likumprojekta nianšes un ierosināt grozījumus. Tad asambleja to vēlreiz izskata, un notiek galīgais balsojums.

Kad likumprojekts ir izgājis visus izskatīšanas posmus Apvienotās Karalistes parlamentā vai Ziemeļīrijas asamblejā, to nosūta monarham, lai saņemtu karaļa piekrišanu, un pēc tam šis likumprojekts kļūst par **aktu**.

Primāros leģislatīvos aktus var **grozīt vai atcelt** tikai ar jauniem primāriem leģislatīviem aktiem. Tomēr ir izņēmumi, kad var veikt atsevišķus grozījumus vai atcelt leģislatīvos aktus, izmantojot likumpamatotus instrumentus – tas notiek gadījumos, ja grozījumi attiecas uz ES saistībām vai leģislatīvo aktu reformu, ar ko samazina vai likvidē regulatīvo slogu. Tomēr šādi rīkojumi pirms to pieņemšanas vispirms ir jāapstiprina abās Parlamenta palātās.

Primārie leģislatīvie akti stājas spēkā saskaņā ar tiem **ieviešanas noteikumiem**, kas norādīti aktā vai pasākumā. Aktā vai pasākumā var būt norādīts konkrēts spēkā stāšanās datums. Tā var būt diena, kad saņemta karaļa piekrišana, konkrēts datums (parasti vismaz divi mēneši pēc karaļa piekrišanas) vai datums, ko ieviešanas rīkojumā (likumpamatotā aktā) nosaka ministrs vai valdības departaments. Dažādiem viena akta noteikumiem var noteikt atšķirīgus ieviešanas datumus.

Kopumā sekundāro leģislatīvo aktu spēkā stāšanās datums parasti ir noteikts jau pašā dokumentā. Izņēmuma gadījumos ieviešanas datumu var noteikt, publicējot paziņojumu par šo datumu Oficiālajā Vēstnesī (Londonas vai Belfāstas Oficiālajā Vēstnesī).

Juridiskās datubāzes

Ir pieejamas vairākas juridiskās datubāzes.

[Apvienotās Karalistes leģislatīvo aktu vietnē](#) ir pieejams Apvienotās Karalistes parlamenta, Skotijas parlamenta, Ziemeļīrijas asamblejas un Velsas Nacionālās asamblejas pieņemto **primāro leģislatīvo aktu pilns teksts**, kā arī visu sekundāro leģislatīvo aktu, ko piemēro visā Apvienotajā Karalistē vai Apvienotās Karalistes daļās, pilns teksts. Piekļuve šai informācijai ir bez maksas.

Pārskatītus primāros leģislatīvos aktus, kas attiecas uz visām Apvienotās Karalistes daļām no 1235. gada līdz šodienai, var arī atrast

[Apvienotās Karalistes leģislatīvo aktu vietnē](#).

Noderīgas saites

[Apvienotās Karalistes leģislatīvo aktu vietne](#)

Lapa atjaunināta: 28/08/2018

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Dalībvalstis, kas ir atbildīgas par nacionālā satura lapu pārvaldību, atjaunina daļu šīs tīmekļa vietnes satura, ņemot vērā Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības. Ja vietnē ir saturs, kurā vēl nav atspoguļota Apvienotās Karalistes izstāšanās, tas ir bez nolūka un tiks labots.